

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

Az Ózdi Harmaci-dombok (HUBN20027) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

Eger
2014

Ügyfél:
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:
Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)

Felelős tervező
Schmotzer András
Bartha Csaba

Közreműködő szakértők

dr. Juhász Péter
Kalmár Zsuzsanna
dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Mező Hedvig
Sulyok József

Térképeket készítette:
StrateGIS Kft.
(Debrecen)

Fényképet készítette:
Bartha Csaba

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai.....	1
1.1. Név.....	1
1.2. Azonosító kód.....	1
1.3. Kiterjedés.....	1
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	1
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	1
1.4.2. Jelölő fajok.....	1
1.5. Érintett települések.....	1
1.6. Egyéb védelettségi kategóriák.....	1
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	2
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	2
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	2
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	2
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	2
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	2
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	2
1.7.7. Egyéb tervek.....	2
2. Veszélyeztető tényezők.....	3
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	6
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	6
3.1.1. Fő célkitűzések.....	6
3.1.2. További célok.....	6
3.2. Kezelési javaslatok.....	6
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	7
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	23
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	24
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	24
3.2.5. Mellékletek.....	26
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	27
3.3.1. Agrártámogatások.....	27
3.3.2. Pályázatok.....	29
3.3.3. Egyéb.....	29
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	30
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	30
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	30
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	31
4. Térképek.....	31
5. Fotódokumentáció.....	40

Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvben határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve és típusa:	Ózdi Harmaci-dombok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-----------------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20027
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	73,7 ha
--------------------------------	---------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 6210 - Meszes alapközetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

1.4.2. Jelölő fajok

- piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti. térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi szám számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Ózd	Borsod-Abaúj-Zemplén	73,7 ha	0,8

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos ökológiai hálózat	-	magterület	73,7 ha (100%)	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Országos és/vagy helyi jelentőségű védett terület hiányában tervezési területre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv nem készült.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Megyei területrendezési tervek:
 - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat 10/2009 (V.5.) számú rendelete a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területrendezési Terv szabályzatáról
- Településrendezési tervek:
 - Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2013.(X.31.) önkormányzati rendelete az Ózd Város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 14/2011. (V.20.) önkormányzati rendelet módosításáról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található, és az arlói és ózdi körzet összevonásával keletkezett Nyugat-Borsodi erdőtervezési körzetbe tartozik. Jelenleg a tervezési területen erdőtervezett területen nem található.

A Nyugat-Borsodi Erdőtervezési Körzet erdőterve 2005. január 1. és 2014. december 31. között hatályos (a tervezés során érintett ózdi körzet törzskönyvi száma: 17/2005.; (https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszet_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd))

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület az Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Mátra-Bükk-Csereháti vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./2.)

Mátra-bükk-csereháti vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve 2014-ig, az érintett vadgazdálkodási egység – 650410 – Ózdi II. Rákóczi Ferenc Vt. Vadásztársaság (Ózd) – (http://www.vmi-szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf alapján) vadgazdálkodási üzemterve 2017-ig érvényes. Az üzemtervet jóváhagyó határozat száma: 14.4/311-62924-1-3/2007.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 2-6. azonosítóval rendelkező „Sajó a Bódvával” tervezési egységhez tartozik (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010. április): (http://www.vizeink.hu/files3/2_6_Sajo_a_Bodvaval_VGT.pdf).

1.7.7. Egyéb tervek

A tervezési terület vonatkozásában egyéb releváns tervek nem ismertek.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A01	földművelés	H	13	félszáraz gyepek (6210), ill. piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a tervezési terület szántó művelési ágú ingatlanja, valamint a közvetlenül érintkező szántók évek óta kezeletlenek, illetve a gyepekbe két kisebb beszántás is van. Ezek újbóli művelése a már előre haladott stádiumban levő visszagyepesedést megakadályozná, a jelölő élőhelyet és fajt elpusztítaná.
A04.01	intenzív legeltetés	M	20	félszáraz gyepek (6210), ill. leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a domboldalakon helyenként a túllegeltetés okoz vagy okozhat degradációt, egyedszám csökkenést.
A04.03	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M		félszáraz gyepek (6210), ill. leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – az élőhelyek és fajok hosszú távú fennmaradását a kezelés biztosítja. A legeltetés elmaradásával megkezdődik, felgyorsul a szukcesszió, az élőhelyek átalakulása. Hosszú távon beerdősül a terület.
F04	növénygyűjtés, általános (szárazföldi)	L	10	leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a ma még csak eseti virág- és növénygyűjtés (kiásás) fokozódása a jövőben a fajok állományának egyedszám csökkenését, esetlegesen a genetikai állomány sérülését okozza.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	L	80	félszáraz gyepek (6210) ill. leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a nagyvad állomány taposásával, rágásával ma még kismértékű veszélyt jelent, de jövőbeni növekedése élőhely degradációt (gyomok, inváziós növények megjelenése), fajok egyedszám csökkenését eredményezheti.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H		félszáraz gyepek (6210) ill. leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – az élőhelyek közvetlenül érintkeznek akácokkal, illetve akácodosó gyepekkel, ill. már az aranyvessző is megjelent. A peremrészek most még

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				közepes fertőzöttséget mutatnak, azonban a tervezési területtel közvetlenül érintkező gyepen akáctelepítés is történt a közelmúltban, ami kaszálók kezelését potenciálisan megnehezítheti.
I02	problémát jelentő őshonos fajok	L	5	félszáraz gyep (6210) ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a nem kezelt fátlan élőhelyeken a siskanádtipp (<i>Calamagrostis epigeios</i>) okoz problémát, a gyep, rétek fajkészletének a leromlását jelzi. A tölgyesfoltok szegélyének „elköényesedése” az erdőssztyepp cserjék (pl. parlagi rózs, cseplezsmeggy) visszaszorulását eredményezi.
J01.01	leégés	H	90	félszáraz gyep (6210) ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a terület évenként ismétlődő, tavaszi leégése szándékos emberi tevékenység következménye. Eredményeként a fák, cserjések helyenként maradandóan károsodnak (elégnek), időnként a leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) az évi magtermelésének 80-90%-a megsemmisül. A rendszeres tüzek az élőhelyek átalakulását, degradációját is okozzák.
K02	természetes élőhely átalakulások, szukcessziós folyamatok	M	60	félszáraz gyep (6210) ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – az előző veszélyeztető tényezőkhöz hasonlóan ez is elsősorban a kezelések hiányaként illetve a negatív hatások eredményeként jelentkezik. A fátlan élőhelyek záródása több fényigényes jelölő faj szempontjából kedvezőtlen.
Kívülről érkező hatások:				
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	50	félszáraz gyep (6210) – a közvetlenül érintkező nagytáblás szántóterületekről és zártkertekből a műtrágyák és kemikáliák területre jutása a szervesanyag terhelést fokozza és a kemikáliák megjelenését okozza (ezáltal elősegíti a szukcessziót, a degradációt).
E03.01	háztartás hulladék	L	2	félszáraz gyep (6210), ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a közvetlenül érintkező zártkertekből a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				hulladék/szemét lerakása, területre jutása elősegíti az élőhely degradációt (gyomok, inváziós növények megjelenése), a fajok egyedszám csökkenését.
Jövőben ható (potenciálisan jelentkező) hatások:				
B01	erdőtelepítés	H	80	félszáraz gyepek (6210), ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – egy esetleges jövőbeni erdőtelepítés az élőhelyek és az azokhoz kötődő fajok eltűnését eredményezi.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	L	5	félszáraz gyepek (6210), ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a ma még csak elenyésző mértékű és kihasználtságú ösvények, keréknyomok számának jövőbeni növekedése élőhely degradációt (gyomok, inváziós növények – pl. kanadai aranyvessző, ürömlévelű parlagfű – megjelenése), fajok egyedszám csökkenését eredményezi.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	L	5	félszáraz gyepek (6210), ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a ma még elhanyagolható mértékű crossmotorozás jövőbeni növekedése élőhely degradációt (gyomok, inváziós növények megjelenése), fajok egyedszám csökkenését eredményezi.
G01.05	vitórlázó repülés, sárkányrepülés, siklóernyőzés, hőlégballonozás	L	5	félszáraz gyepek (6210), ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – a terület több évtizeddel korábban vitórlázó repülés színtere volt, az ormok siklóernyős starthelyet jelentenek. Ezek jövőbeni használata az élőhelyek degradációját, a taposás nyomán a jelölő fajok egyedeinek közvetlen veszélyeztetését (pusztulását) okozza.
M01	abiotikus viszonyokban a klímaváltozás hatására bekövetkező változások	M	80	félszáraz gyepek (6210), ill. leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) – A szárazodás elsősorban az üdebb gyepeket veszélyezteti, másrészt közvetve a szárazságtűrő inváziós fajok (pl. kanadai aranyvessző – <i>Solidago canadensis</i> , fehér akác – <i>Robinia pseudoacacia</i>) terjedéséért is felelős lehet. A hőmérsékleti és csapadék szélsőségek sem kedveznek a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				jelölő élőhelyek és fajok számára.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása:

- meszes alapközvetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
- piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*)

A Natura 2000 terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatóak.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található nagy kiterjedésű sztyeppesedő félszáraz gyepek, valamint a hozzájuk köthető növény- és állatvilág kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, kiemelten a félszáraz gyepek (6210) cserjésedésének, akácosodásának visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A késő tavaszi avartüzek megakadályozása a leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), és a piros kígyószisz (*Echium russicum*) populációk védelme érdekében.

3.1.2. További célok

- Az inváziós fafajjal (akác) fertőzött erdőállományok természetességének fejlesztése;
- A területen található, a félszáraz- és sztyeppréti élőhely típusokba nem sorolható másodlagos gyepek kedvező természetvédelmi helyzetének (cél a jelölő félszáraz gyep élőhely típusá / 6210/ alakulás) elérése, elsősorban legeltetéssel/kaszálással, illetve a cserjésedés, akácosodás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- Gyepkezelések során a szegélycserjések, cserjés sávok és foltok részleges kímélete, valamint hagyásfák megtartása.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlannyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos (összesen 93 élőhelyfolt), így a kezelési

egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. sztyepprétek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk. Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában **kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhellyé alakítható fejlesztési területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem támogatandó. Új bányatelek kialakítása nem javasolt (ökológiai hálózat magterületi státuszából is következően). Turisztikai infrastrukturális fejlesztés nem kívánatos.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: félszáraz gyepek kisebb cserjés foltokkal

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez tartozik a tervezési terület legjelentősebb kiterjedésű, egybefüggő jelölő élőhelye, melynek lehatárolását homogén megjelenése és fajkészlete indokolja.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Hegy-dombvidéki sovány gyepek (E34), erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok (H4); galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 40A0 – Szubkontinentális peripannon cserjések; 6210 – Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) fontos orchidea-élőhelyei
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*); piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- érintett földrészlet(ek): Ózd 04087b hrsz (részben), 04088 hrsz (részben), 04089/1a hrsz (részben), 04089/1b hrsz (részben), 04089/1c hrsz (részben), 04089/1d hrsz (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Speciális kezelést nem igénylő élőhelytípus – a térképezett élőhelyfoltok kímélete szükséges. A jelölő és/vagy védett növényfajok megőrzése érdekében a cserjések legeltetése csak virágzási, termésérlelési időszakot követően javasolt.
- Mérsékelt legeltetés javasolt juhval és kecskével, mivel a szarvasmarha taposásával bepadkázza és erodálja a jellemzően meredek oldalakon kialakult élőhelyet. Legeltetés hiányában kora tavaszi kontrollált égetés. A gyep kevés avarréteket termel, ezért a tüzek gyorsan ellobbannak, nem okoznak kárt benne.
- A gazdálkodás során a húsos som (*Cornus mas*) és a közönséges boróka (*Juniperus communis*) valamennyi egyedének visszahagyása, illetve a mezei szil (*Ulmus minor*) és a tatárjuhar (*Acer tataricum*) kímélete szükséges.
- Az érintkező erdőterületek erdészeti munkálatai során a készletezés, anyagmozgatás idő- és térbeli korlátozása javasolt.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban, írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt

cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (GY45)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás. (GY112)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység déli, szántókkal határos szélén a külső, kedvezőtlen hatásokat mérsékelendő, őshonos fajokból álló cserjesáv kialakítása/fenntartás javasolt.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe gyep (illetve legelő) művelési ágú, azonban a cserjésedés és a fásodás egyre jelentősebb mértékű is lehet. Jelenleg a kezelési egységgel érintett domboldalak szarvasmarhával történő legeltetési hasznosítása folyik, ami hosszú távon, a természetvédelmi szempontok figyelembe vételével fenntartandó. Ezzel a jelölő élőhelyeket veszélyeztető szukcessziót is lassítani lehet. Gazdálkodási rendszerbe nehezen illeszthető, kisebb részben már cserjésedő, nagyobb részben gyepes élőhelytípusok finom mozaikja. A kezelési javaslatok gyep – cserjés mozaik fenntartását, a szukcessziós stádiumok megőrzését szolgálják.

Az ide tartozó élőhelyek a völgytalpakat kivéve összefüggően, a dombok aljától a gerincekig húzódnak. Itt találhatóak a félszáraz gyep legjobban természeti állapotú állományai és az általuk közbezárt kisebb, 3-600 m²-es cserjések. Ez a kezelési egység az erdőssztyep flóra és fauna megőrzésében kiemelt jelentőséggel bír, a tervezési területen a Natura 2000 jelölő élőhelyek és fajok döntően ehhez a kezelési egységhez sorolhatók. Az élőhely-mozaikok/társulások dinamikája részben a természetes szukcessziót követi, részben egy lassú, de folyamatos átalakulás is megfigyelhető. A hegylábperemi sztyepecserjések és sztyeprétek mozaikja hazánk egyik legkritikább és legveszélyeztetettebb élőhelytípusa. A jelenleg ismert állományok jelentős része másodlagos eredetű, regeneráció eredményeképp jött létre. A tervezési területen található erdőssztyepp mozaik országosan is jelentős kiterjedésű és fajkészletű reprezentáns. A mozaik gyep eleméhez köthetők a jelölés alapjául szolgáló

ló élőhelytípusok (félszáraz gyepek) és növényfajok (leánykőkörcsin – *Pulsatilla grandis*, piros kígyószisz – *Echium russicum*).

Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (cserjésedés / záródás megakadályozása, inváziós fásszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

KE-2 kezelési egység: szántók és regenerálódó gyepek

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez tartoznak a (néhány éve, vagy jellemzően több évtizede) felhagyott szántók, amelyek visszagyepesedtek, s amelyek ma már szórta cserjéket is tartalmaznak. A terület döntően gyeplé (legelő) művelési ágú, de egy 1,6 ha-os ingatlan szántó művelési ág van.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek (E34), erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok (H4); jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG); fiatal parlag és ugar (T10) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6210 – Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) fontos orchidea-élőhelyei.
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Ózd 04087b hrsz (részben), 04088 hrsz (részben), 04089/1a hrsz (részben), 04089/1c hrsz (részben), 04089/1d hrsz (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Gazdálkodási rendszerbe nehezen illeszthető, kisebb részben már cserjésedő, nagyobb részben gyepes élőhelytípusok finom mozaikja. A kezelési javaslatok a gyepek regenerálódást, a szukcessziós folyamatok elősegítését szolgálják.
- Jelenleg a kezelési egységgel érintett domboldalak szarvasmarhával történő legeltetéses hasznosítása folyik, ami hosszú távon, a természetvédelmi szempontok figyelembe vételével fenntartandó.
- A szántó művelési ágú területek esetleges újból művelésbe vonásával ezek a célok sérülnek, emiatt nem támogatandó.
- A szántókon a földművelés felhagyásával beindult regenerációt elősegíteni szükséges, illetve a művelési ág váltás (szántó → gyeplé) indokolt.
- A gazdálkodás során a húsos som (*Cornus mas*) és a közönséges boróka (*Juniperus communis*) valamennyi egyedének visszahagyása, illetve a mezei szil (*Ulmus minor*) és a tatárjuhar (*Acer tataricum*) kímélete szükséges.
- Vadföld kialakítása, zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat. Szántóterületek esetén külön, jogszabályban rögzített előírások nincsenek. Abban az esetben, amennyiben a szánt művelési ágú, de természetben gyeppel hasznosított területen rétgazdálkodást folytatnak, úgy ott is kötelezően betartandók a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendeletben meghatározottak.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Szántóterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni. (SZ09)
- A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni. (SZ16)
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges. (SZ20)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Rovarölő szerek nem alkalmazhatók. (SZ25)
- Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést. (SZ27)
- Fás szárú és lágy szárú energetikai ültetvény telepítése tilos. (SZ43)
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel. (SZ52)
- Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását. (SZ54)
- Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni. (SZ60)
- Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos. (SZ62)
- A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására. (SZ65)
- A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell. (SZ68)

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban, írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt

cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás. (GY112)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység még szántó művelési ágú vagy korábban akként hasznosított déli részét a félszáraz gyepek fajaival gyepesíteni javasolt.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A területen különböző szukcessziós stádiumú félszáraz és sovány gyepeket, valamint a regenerálódás kezdeti szakaszán álló fátlan társulásokat találunk. A kezelési egység részterületei a dombok alsó részén, az oldalvölgyekben és a Hangony-völgy talpán helyezkednek el. Az élőhelymozaikok/társulások dinamikája részben a természetes szukcessziót követi, részben egy lassú, de folyamatos záródás is megfigyelhető. A tervezési terület legértékesebb, előző kezelési egységbe tartozó részeinek külső hatásoktól való védelmét jelentős mértékben biztosíthatja ennek a kezelési egységnek a javaslatokkal történő fenntartása. Természetvédelmi szempontból itt is a legelőgazdálkodás elősegítése célravezető, és a gyepesítés a természetvédelmi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és fajok állományagyságának növekedését biztosíthatja.

KE-3 kezelési egység: homogén cserjések

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület jelentősebb kiterjedésű összefüggő üde vagy száraz cserjései, melyek lehatárolását homogén megjelenésük és fajkészletük indokolja.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: üde és nedves cserjések (P2a); galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b) / érintett Natura 2000 élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Ózd 04087b hrsz (kis részben), 04088 hrsz (kis részben), 04089/1a hrsz (kis részben), 04089/1b hrsz (túlnyomó részben), 04089/1c hrsz (túlnyomó részben)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A szukcesszió (cserjésedés, spontán erdősülés) lassítása és a cserjések további térhódításának megakadályozása cél, de a cserjések teljes visszaszorítása nem indokolt. A lehatárolt területen belüli, kisebb gyepekkel együtt alkotott komplexeit javasolt visszahagyni.
- A gazdálkodás során a húsos som (*Cornus mas*) és a közönséges boróka (*Juniperus communis*) valamennyi egyedének visszahagyása, illetve a mezei szil (*Ulmus minor*) és a tatárjuhar (*Acer tataricum*) kímélete szükséges.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban, írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység szintjén élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok nem határozhatók meg.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység részterületei a dombokról nyugatra lefutó lápokban és a lejtők szántókkal érintkező szegélyén helyezkednek el. Állományai túlnyomó részt töviskesek – amelyeket kökény, galagonya, vadrózsa, vadkörte alkot –, de két kisebb üde – fagyal, húsos és veresgyűrű som, mogyoró, valamint az őshonos fafajok fiatal egyedeivel jellemezhető – folt is van.

A tervezési terület legértékesebb, első kezelési egységbe (félszáraz gyepek) tartozó részeibe ékelődött cserjések fenti javaslatokkal történő fenntartása biztosíthatja a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 céljainak megvalósulását.

KE-4 kezelési egység: őshonos fafajú jellegtelen erdők

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület őshonos fafajú, jellegtelen, nem erdőtervezett erdőállományai. Lehatárolásukat megjelenésük és fajkészletük indokolja. A kezelési egység részterületei a szomszédos erdőkkel érintkező ormokon és a domboldalak északi, észak-keleti lejtőin helyezkednek el. Állományait túlnyomó részt csertölgy (*Quercus cerris*), kisebb arányban kocsánytalan tölgy (*Q. petraea*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*) és vadgyümölcsök alkotják, sokszor cserjésekkel érintkezve.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: üde és nedves cserjések (P2a); galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); cseres-kocsánytalan tölgyesek (L2a); őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Ózd 04087b hrsz (jelentős részben)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A kezelési egység területe gyepek (illetve legelő) művelési ágú. A szukcesszió (cserjésedés, spontán erdősülés) lassítása és a fásszárúak további térhódításának megakadályozása cél, de a jelenlegi erdőterület visszaszorítása nem indokolt. A lehatárolt területen belüli, cserjésekkel, kisebb gyepekkel együtt alkotott komplexeit javasolt visszahagyni.
- Az erdők természetességét fenntartani, javítani szükséges. A területen kívülről érkező veszélyeztető tényezők kizárása, minimalizálása.
- Az erdőterületek természetességének javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezhetik.

- A gazdálkodás során a húsos som (*Cornus mas*) és a közönséges boróka (*Juniperus communis*) valamennyi egyedének visszahagyása, illetve a mezei szil (*Ulmus minor*) és a tatárjuhar (*Acer tataricum*) kímélete szükséges.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetserű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása. (E04)
- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E05)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészeleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használata. (E42)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
 - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
 - Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember
 - Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással
 - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.

- Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektlás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. (E70)
- Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon. (E81)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységgel lefedett terület vonatkozásában élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatok nem fogalmazhatóak meg.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési terület legértékesebb, első kezelési egységbe (félszáraz gyeppek) tartozó részeibe ékelődött, illetve azokhoz kapcsolódó erdőállományok javaslatokkal történő fenntartása biztosíthatja a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 céljainak megvalósulását. A megfogalmazott javaslatok a természetvédelmi szempontok megfogalmazását is jelentik az érintett területnek az elkövetkező körzeti erdőtervezés során.

KE-5 kezelési egység: akácok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület telepített, illetve spontán terjeszkedő akácokai tartoznak ehhez a kezelési egységhez.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: akácültetvények (S1), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6) / érintett Natura 2000 élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Ózd 04087a hrsz, 04087b hrsz (részben), 04087b hrsz
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az erdőterületek természetességének javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezhetik.
- A kezelési egység területe gyep (illetve legelő) és erdő művelési ágú. Az inváziós fásszárúak (akác) visszaszorítás és eltávolítása, valamint a szukcesszió (cserjésedés, spontán erdősülés) lassítása és a fásszárúak további térhódításának megakadályozása cél.
- Az idegenhonos állomány őshonos fafajúvá történő átalakítása indokolt.
- A gazdálkodás során a húsos som (*Cornus mas*) és a közönséges boróka (*Juniperus communis*) valamennyi egyedének visszahagyása, illetve a mezei szil (*Ulmus minor*) és a tatárjuhar (*Acer tataricum*) kímélete szükséges.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természet szerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása. (E04)
- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E05)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (E12)
-
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használata. (E42)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyep) történő hasznosítása. (E67)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
 - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
 - Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember

- Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással
- Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
- Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. (E70)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72)
- Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon. (E81)
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása. (E83)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az akácok esetében rövid- és középtávon megfogalmazható az állományok felszámolása és területük visszagyepesítése és/vagy szerkezetátalakításuk őshonos fafajú célállományra, mely csak külső forrás megléte esetén valósítható meg. A gyeperdő- és az erdő-környezetvédelmi intézkedésekben ezek a célok és források meghatározásra is kerültek, de mivel önkéntes vállalat alapján történhet, így fontos tényezőként jelentkezik a tulajdonos/gazdálkodó szándéka is. Jelenleg ezek a faállományok nem üzemtervezettek, de több esetben a 2015-ben esedékes erdőtervezéskor számítani lehet ennek bekövetkeztére.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység részterületei a nyugati oldalon, az erodált domboldalakba mélyülő vízmosások mentén helyezkednek el. Az akác erdőfoltok 0,98 hektárt tesznek ki a tervezési területen (annak 1,3%-át képezik). Az akácok a velük közvetlenül érintkező félszáraz gyepekre és erdőssztyep mozaikokra jelentős negatív hatást gyakorolnak (általános leromlás, nitrifikáció, védett- és veszélyeztetett fajok visszaszorítása). Ezt az állapotot elősegíti az is, hogy az érintkező területeken az inváziós fajokra irányuló kezelés nem folyik, így az akácosodás a másodlagos szukcesszió részeként jelentkezik a cserjésedés mellett.

A tervezési terület legértékesebb és legnagyobb kiterjedésű jelölő élőhelyére (6210) – az első kezelési egységbe (félszáraz gyepek) tartozó részekre – az egyik legnagyobb veszélyt a beékelődött, illetve azokhoz kapcsolódó akácok jelentik. Csak ezen állományok visszaszorítása, illetve átalakí-

tása biztosíthatja a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 céljainak megvalósulását.

KE-6 kezelési egység: felszántott félszáraz gyepfoltok

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez tartozik a tervezési terület egyik legkisebb kiterjedésű élőhelye, melyet elszántott gyepek alkotnak.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Á-NÉR: Fialat parlag, ugar (T10) / érintett Natura 2000 élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Ózd 04089/1a hrsz (kis részben)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Visszagyepesedő élőhelytípus, mely természetes szukcessziós folyamatainak segítségével, a gyepek visszaalakulását / regenerálódását szolgálják a kezelési javaslatok. Természetvédelmi szempontból a művelési ágnak megfelelő (gyep) rét- vagy legelőgazdálkodás preferálandó.
- A kezelési egységgel érintkező domboldalakon szarvasmarhával történő legeltetéses hasznosítása folyik, ami hosszú távon, a természetvédelmi szempontok figyelembe vételével fenntartandó. Távlatilag mérsékelt legeltetés juhval és kecskével, mivel a szarvasmarha taposásával bepadkázza és erodálja a jellemzően meredek oldalakon kialakult élőhelyet.
- Legeltetés hiányában kora tavaszi kontrollált égetés javasolt.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (GY02)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)

- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban, írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajától függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (GY45)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás. (GY112)
- Éjszakai helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A felszántott gyepek regenerálódást, a szukcessziós folyamatok elősegítését a közeli természetes (félszáraz) gyepről származó kaszálék elterítésével lehet segíteni, illetve annak fajával gyepesíteni javasolt.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe gyep (illetve legelő) művelési ágú, azonban a korábbi szántóföldi művelés miatt eltérő szukcessziós stádiumban van. Az ehhez a kezelési egységhez tartozó élőhelyeket a dombok legalsó szegélyén, szántókhoz kapcsolódóan találjuk. A 3 részterület gyep művelési ágú ingatlanon helyezkedik el, melynek 270–2290 m²-es foltjait elszántották az elmúlt évtizedek során. Művelésük 2013-ban megszűnt és egy, a természetes szukcessziót követő, lassú, de folyamatos átalakulás indult el a szomszédos, nagy kiterjedésű félszáraz gyep irányából.

A hegylábperemi sztyeprétek hazánk egyik legkritikább és legveszélyeztetettebb élőhelytípusa. A jelenleg ismert állományok jelentős része másodlagos eredetű, regeneráció eredményeképp jött létre. A tervezési területen található és a kezelési egységgel érintkező erdőssztyepp mozaik országosan is

jelentős kiterjedésű és fajkészletű reprezentáns. Ehhez köthetők a jelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok (félszáraz gyepek) és növényfajok (leánykökörcsin – *Pulsatilla grandis*, piros kígyószisz – *Echium russicum*). Az élőhely nagyságának növelést célzó, annak állapotának javítását szolgáló intézkedések (visszagyepesedés elősegítése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

A kezelési egység gyepként (legelőként, esetleg kaszálóként) való hasznosítása mind gazdasági szempontból, mind pedig természetvédelmi megfontolásokból is indokolt.

KE-7 kezelési egység: szántó

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez tartozik a szántó művelési ágú ingatlan 3320 m²-es, néhány éve felhagyott szántója, amely jelenleg parlag. Ennek visszagyepesedése megindult, de még csak kezdeti szukcessziós stádiumban van.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Fiatal parlag és ugar (T10) / érintett Natura 2000 élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Ózd 04089/1d hrsz (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Visszagyepesedő élőhelytípus, mely természetes szukcessziós folyamatainak segítségét, a gyepek visszaalakulását / regenerálódását szolgálják a kezelési javaslatok. Természetvédelmi szempontból a művelési ág váltás (szántó→gyep) és a rét- vagy legelőgazdálkodás preferálandó. A szántó művelési ágú terület esetleges újból művelésbe vonásával a Natura 2000 célok sérülnek, emiatt nem támogatandó.
- A kezelési egység területe szántó művelési ágú, melyen a földművelés felhagyásával beindult regenerációt elősegíteni szükséges, illetve a művelési ág váltás (szántó → gyep) indokolt.
- Távolatilag mérsékelt legeltetés juhval és kecskével, mivel a szarvasmarha taposásával bepadkázza és erodálja a jellemzően meredek oldalakon kialakult élőhelyet. Legeltetés hiányában kora tavaszi kontrollált égetés. A gyep kevés avarréteket termel, ezért a tüzek gyorsan ellobbannak, nem okoznak kárt benne.
- Vadföld kialakítása, zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A szántóterületekre vonatkozó Natura 2000-es földhasznosítási előírások nincsenek. Jelenleg nem gyep művelési ágú a terület, de a jövőre vonatkozóan, a művelési ág váltást követően a gyepterületekre vonatkozó, a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

(e) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Szántóterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni. (SZ09)
- A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni. (SZ16)
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges. (SZ20)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Rovarölő szerek nem alkalmazhatók. (SZ25)
- Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést. (SZ27)
- Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos. (SZ43)
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel. (SZ52)
- Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását. (SZ54)
- Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni. (SZ60)
- Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bárminemű szerves trágya kijuttatása tilos. (SZ62)
- A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására. (SZ65)
- A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell. (SZ68)

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban, írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Gyep területen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében

ben a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)

- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás. (GY112)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység még szántó művelési ágú, regenerálódást, a szukcessziós folyamatok elősegítését a közeli természetes (félszáraz) gyepről származó kaszálék elterítésével lehet segíteni, illetve annak fajaival gyepesíteni javasolt.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Ehhez a kezelési egységhez tartozik a szántó művelési ágú kis, néhány éve felhagyott szántója jelenleg parlag. Ennek visszagyepesedése megindult, de még csak kezdeti szukcessziós stádiumban van. A tervezési terület legértékesebb, első kezelési egységbe (félszáraz gyepek) tartozó részeinek külső hatásoktól való védelmét jelentős mértékben biztosíthatja ennek a kezelési egységnek a javaslatokkal történő fenntartása. Természetvédelmi szempontból itt is a legelőgazdálkodás elősegítése célravezető, és a gyepesítés a természetvédelmi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és fajok állomány nagyságának növekedését biztosíthatja. A kezelési egység gyepként (legelőként, esetleg kaszálóként) való hasznosítása mind gazdasági szempontból, mind pedig természetvédelmi megfontolásokból is indokolt.

3.2.2. *Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés*

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg:

- KE-1 – félszáraz gyepek kisebb cserjés foltokkal: szegélycserjesáv kialakítása
- KE-2 – szántók és regenerálódó gyepek: gyepesítés
- KE-5 – akácosok: területük visszagyepesítése (a jelenlegi művelési ágnak megfelelően) vagy erdőtervezés esetén szerkezetátalakítás
- KE-6 – felszántott félszáraz gyeppoltok: gyepesítés (helyi kaszálék felhasználásával)
- KE-7 – szántók: gyepesítés (helyi kaszálék felhasználásával)

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság középtávú (10 éves) fejlesztési tervében a tervezési terület vonatkozásában nem lett megfogalmazva fejlesztési projekt – ennek oka elsősorban a BNPI által va-
gyonkezelt területek hiánya.

3.2.3. *Fajvédelmi intézkedések*

A fajvédelmi intézkedések nagyrészt kapcsolódnak az élőhelykezelési intézkedésekhez. Például a gyepek hasznosítására tett javaslatok kedvezőek lehetnek a terület jelölő fajainak (leánykökörcsin – *Pulsatilla grandis*, piros kígyószisz – *Echium russicum*) fenntartása szempontjából.

Speciális fajvédelmi intézkedésként jelentkezhet – a természetvédelmi célkitűzéseknél is említett – növénypopulációk magvetéssel történő felszaporítása, megerősítése. Ez a közösségi jelentőségű növényfajok közül elsősorban a piros kígyószisznél jelentkezhet, azonban – a fajra jellemző nagyfokú lappangás miatt – a faj itteni veszélyeztetettségének mértéke a területre vonatkozóan nem adható meg pontosan, így részletes javaslat nem adható meg.

3.2.4. *Kutatás, monitorozás*

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) keretében nem folyik monitorozás a tervezési területet. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság rendelkezésre álltak korábban is biotikai alapadatok, melyek jelen tervezés során kiegészültek a közösségi jelentőségű állatfajok felméréseivel.

A tervezési területen a Jedlik Ányos Program NKFP6-00059/2005 azonosítójú, „Kutatásokra alapozott eljárások és technológiák kidolgozása rétek és gyepek biodiverzitást megőrző kezelésére” pályázat alprojektje valósult meg. Ennek keretében 2006-2007-ben florisztikai és faunisztikai (egye-
nesszárnyúak, nappali lepkék, madarak) felmérések folytak.

Az európai uniós, határon átnyúló pályázati lehetőségek bővülésével egy, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által benyújtott és kivitelezett kutatási projekt is zajlott a tervezési területen: „Határ-
menti dombvidéki tájak természetvédelmi kezelését megalapozó biotikai kutatások” – 2013-2014. Projekt kódja: HUSK/1101/2.2.1/0156

A jövőre nézve legfontosabbnak tartott monitorozási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

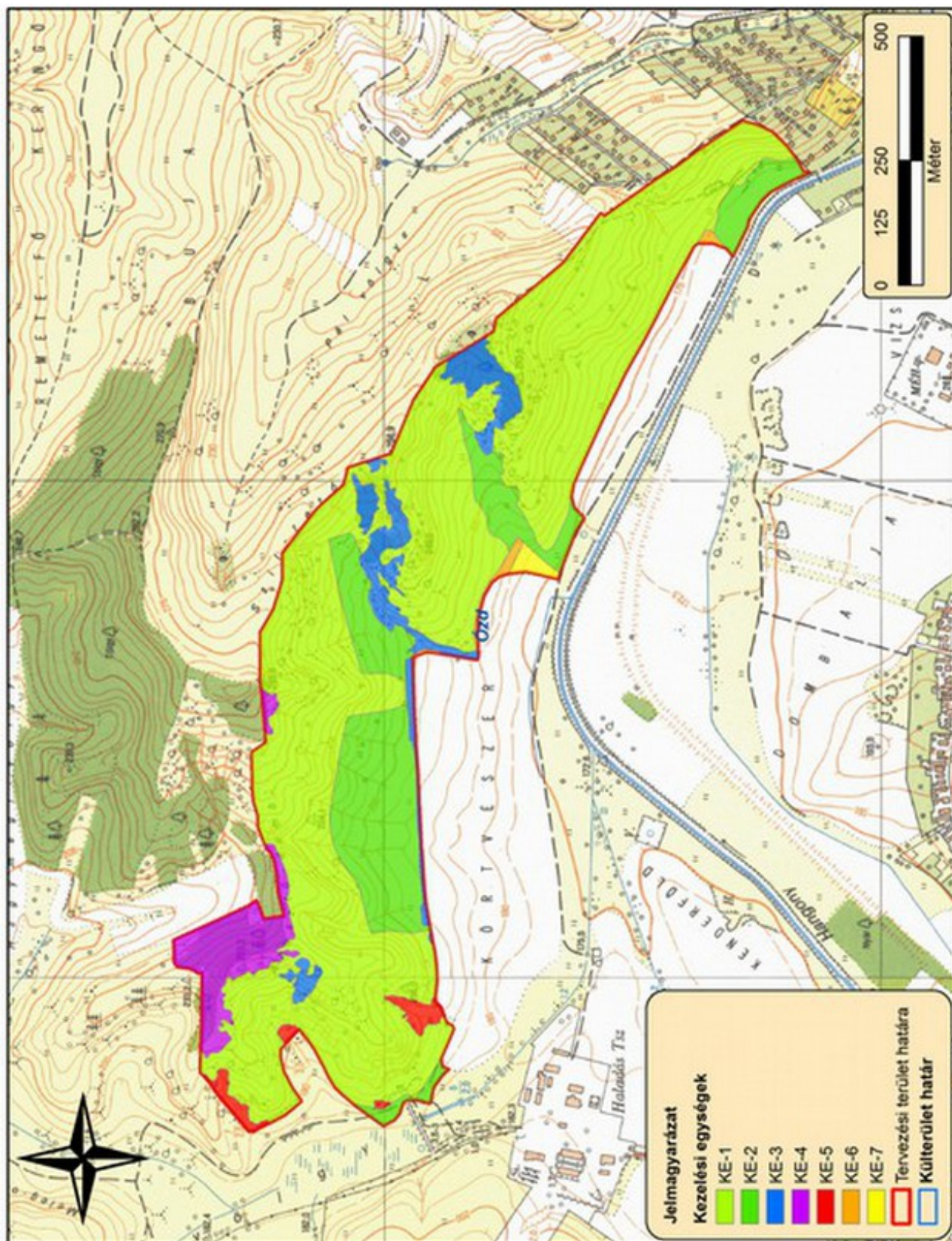
- A terület védett növényfajainak, gerinctelen és madárfaunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel a kezelés (leégés, legeltetés) élővilágra gyakorolt hatására (jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel NBmR protokoll alapján)
- Szukcessziós változások figyelemmel kísérése, az élőhelyterképezés megisméltése javasolt 5 éves visszatérési idővel NBmR protokoll alapján.
- Özönnövények esetében ponttérképezéses (alapállapot) felmérés majd annak megisméltése javasolt 5 éves visszatérési idővel. A vizsgálat eredményeként a kezelések tervezhetősége is javulhat.
- A legeltetés (intenzitása, legeltetési sűrűség, időbeliség) gyepekre vonatkozó hatásainak a monitorozása (javasolt módszer: növénytársulástani felmérések rögzített kvadrátok (mintaterületek) kijelölésével);
- Az égetések (intenzitása, időbeliség) gyepekre vonatkozó hatásainak a monitorozása. Az égetések vizsgálatával tapasztalatokat nyerhetünk arra is, hogy az égetések az adott területen milyen módon használhatók fel akár a természetvédelmi kezelése során is (javasolt módszer: növénytársulástani felmérések rögzített kvadrátok (mintaterületek) kijelölésével).

A jövőre nézve legfontosabbnak tartott kutatási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

- Mivel a terület zoológia szempontból kevésbé feltárt, egyes – védett fajokat is tartalmazó – élőlénycsoportok (pl. madarak, lepkék, bogarak, egyenesszárnyúak) kiemelt kutatási priori-

tásként jelentkeznek (alapfaunisztikai felmérések: jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel NBmR protokoll alapján).

3.2.5. Mellékletek

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép (2014)

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett helyrajzi számok
KE-1	félszáraz gyeppel kisebb cserjésekkel	51,7	Ózd 04087b hrsz (*), 04088 hrsz (*), 04089/1a hrsz (*), 04089/1b hrsz (*), 04089/1c hrsz (*), 04089/1d hrsz (*)
KE-2	szántók és regenerálódó gyepek	12,5	Ózd 04087b hrsz (*), 04088 hrsz (*), 04089/1a hrsz (*), 04089/1c hrsz (*), 04089/1d hrsz (*)
KE-3	homogén cserjések	4,3	Ózd 04087b hrsz (*), 04088 hrsz (*), 04089/1a hrsz (*), 04089/1b hrsz (*), 04089/1c hrsz (*)
KE-4	őshonos fafajú jellegtelen erdők	3,6	Ózd 04087b hrsz (*)
KE-5	akácok	1,0	Ózd 04087a hrsz, 04087b hrsz (*), 04087c hrsz
KE-6	felszántott félszáraz gyeppel	0,3	Ózd 04089/1a hrsz (*)
KE-7	szántó	0,3	Ózd 04089/1d hrsz (*)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület egésze a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület nem fed át sem országos, sem pedig helyi jelentőségű természetvédelmi területtel. *Ex lege* védett terület vagy érték a tervezési területen nem található.

A tervezési területen dominál a magántulajdon, a kis – közepes birtokméretek a jellemzőek. A támogatási célprogramok tekintetében a magántulajdonosi struktúra (magánterületek) kedvezőnek tekinthető.

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A tervezési terület több mint 90%-a mezőgazdasági hasznosítás (legelőgazdálkodás) alatt áll. Az elérhető (lehívható) támogatásokat a földtulajdonosok és a területhasználók jelenleg is felhasználják, elsősorban a földalapú támogatások tekintetében. A Natura 2000 kompenzációs támogatási jogcím lehívásának adminisztratív oka van. Sajátos problémaként jelentkezik, hogy a tervezési területet teljesen lefedő F1V9X-Q-11 nem támogatható (a 138,8 hektár kiterjedésű a teljes blokknak csak a kisebb része Natura 2000 terület).

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme

– SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölsönös megfeleltetés” (KM) rendszernek betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenörzés során végzi.

Az európai uniós csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson (23/2013. (IV.09.) VM rendelet) felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó összegű lehet. Az erdő művelési ágú területek is magántulajdonban vannak, de nem üzemtervezettek. Csak az esedékes erdőtervezés megtörténte után lesz a bejelentkező erdőgazdálkodónak lehetősége a Natura 2000 erdőkompenzációhoz való hozzáféréshez. A motivációt azonban csökkentheti, hogy a fásításokhoz képest az erdőtervezett erdőkre szigorúbb szabályozási rendszer vonatkozik, illetve az erdők természetessége és kora – s így az elnyerhető támogatás – alacsony.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vi-

déki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszerek

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmaztuk meg a facsoportok, fasorok felújítását, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A tervezési terület vonatkozásában azt is figyelembe kell venni, hogy nem maga a legelő állatállomány nagysága a kulcstényező a legeltetési rendszer értékelésekor (lásd túllegeltetés – alul hasznosítás), hanem az időjárástól nagymértékben függő legelőterületek „minősége” (pl. a fűhozam mennyisége). Az adaptív kezelési igényeket figyelembe véve, nem javasolt konkrét legeltetési sűrűsége (állategység/ha) vonatkozó előírás-javaslatok megtétele. Az egységes területalapú támogatás feltételeként megjelenő helyes mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírások, illetve a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet földhasználati előírásai, valamint a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályai nem feleltethetők meg minden esetben a tervezési területen megfogalmazott, közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelmét szolgáló javaslatoknak.

Szükségesnek mutatkozik az olyan földhasználati előírásokat és kompenzációs támogatásokat tartalmazó jogszabályi háttér, amely lehetővé teszi az adott Natura 2000 területen jelölő státuszú élőhelyek és fajok igényeire épülő, területspecifikus megoldásokat.

A javasolt elemek egyike a gyepterületen foltokban vagy a szántók felé sávokban található cserjések, valamint az erózióknak legjobban kitett és egyben jelölő növényfajok tömeges előfordulásával is jellemezhető gyeprészek kímélete a tervezési területen. Az ily módon alul hasznosított, természetvédelmi szempontból pedig igen fontos területegységeken a gazdálkodót (földhasználó) kompenzációs támogatás kell, hogy megillessen (jelen gyakorlat szerint inkább a szankcionálásra számíthat). A cserjés foltok kíméletében jelentős előrelépésnek tekinthető támogatási oldalról az, hogy 2014-től a helyes mezőgazdasági és környezeti állapot (HMKÁ) keretében a kunhalmok és a gémeskutak mellett védendő tájelemnek minősülnek a fa-és bokorcsoportok is.

Az idegenhonos vagy inváziós növényfajok térségi jelenlétéhez kapcsolódóan, új előírás javaslat (korlátozás) is megfogalmazható. Inváziós fajok (pl. energiacélú ültetvények /akác, fűz, energiafű, stb./ telepítésének korlátozása a Natura 2000 terület szélétől számított 200 méteren belül (ez a szabályozás jelenleg csak inváziós fásszárúaknál és védett természeti területekre van megállapítva).

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos természetvédelmi pályázat nem tervezett a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság gesztorságában. Ennek oka elsősorban a BNPI saját vagyonkezelésben levő területeinek hiánya.

3.3.3. Egyéb

A fent listázott tervezési kereteken és lehetőségeken túl egyéb javaslat nem fogalmazható meg.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény	Üisz: 34-31/2/2013. 13 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)	2013.09.18.
Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	Üisz: 34-31/3/2013. hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 8 fő (tulajdonos – 1 fő; önkormányzat – 1 fő; hatóság – 2 fő; BNPI – 4 fő)	2013.09.24.
Nyomatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyepek és erdőtámogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).	A fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma (3 db)	2014.08.19.
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üisz: 34-9/3/2014. emlékeztető	2014.08.19.
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 34-9/2/2014. megküldött tértivevények	
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	2013.07.05

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (3 tulajdonos)
Vadgazdálkodók	Ózdi II. Rákóczi Ferenc Vadásztársaság
Önkormányzatok	Ózd város önkormányzata
Hatóságok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, Heves megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága Borsod-Abaúj-Zemplén megyei

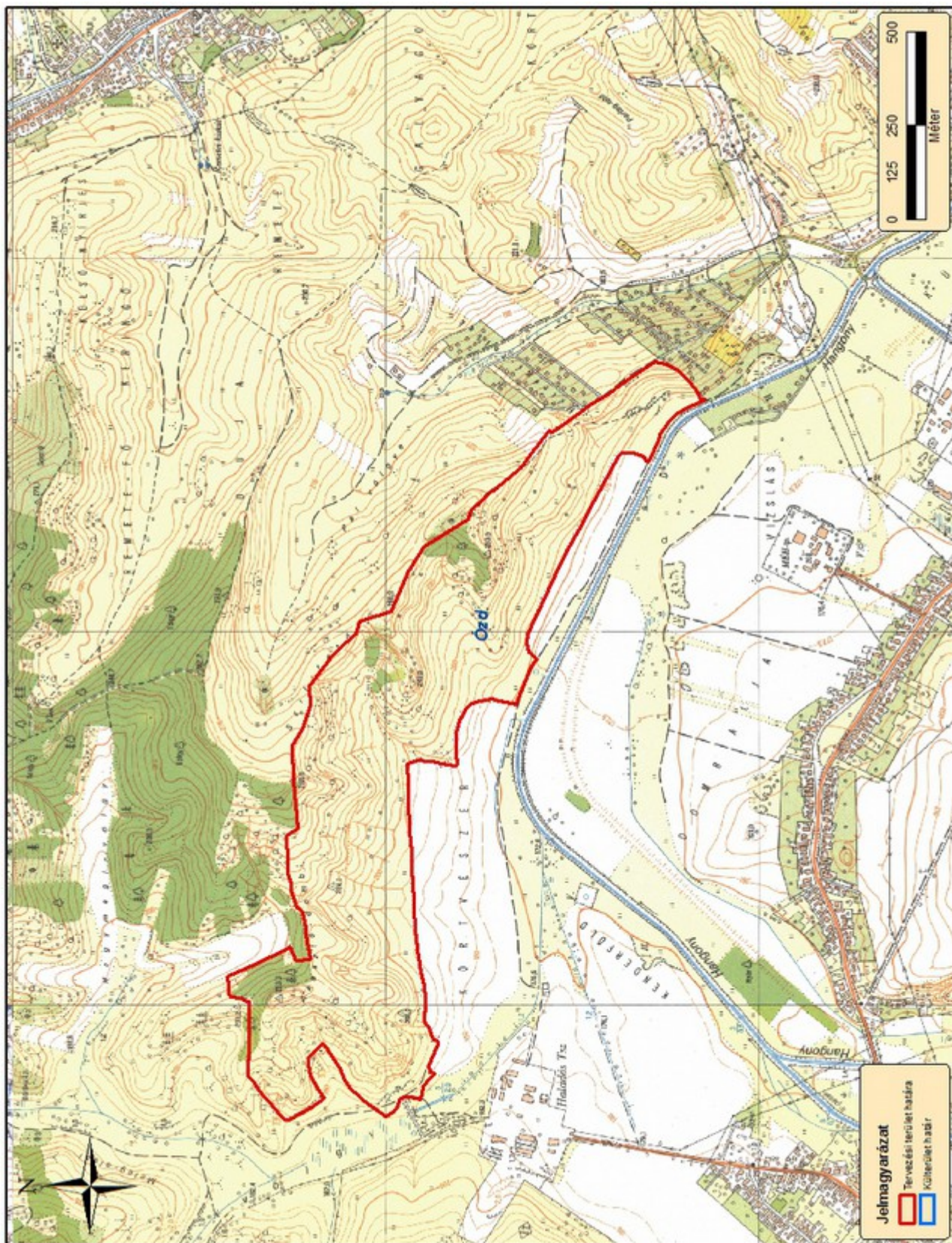
	<p>Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága</p> <ul style="list-style-type: none"> • Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság • Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Földhivatala • Ózdi Járási Hivatal Járási Földhivatala • Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-magyarországi Kirendeltsége
Civil szervezetek, köztestületek	<ul style="list-style-type: none"> • Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület • Nemzeti Agrárkamara Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Igazgatósága
Helyi lakosság	Az érintett település lakosai

3.4.3. *Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel*

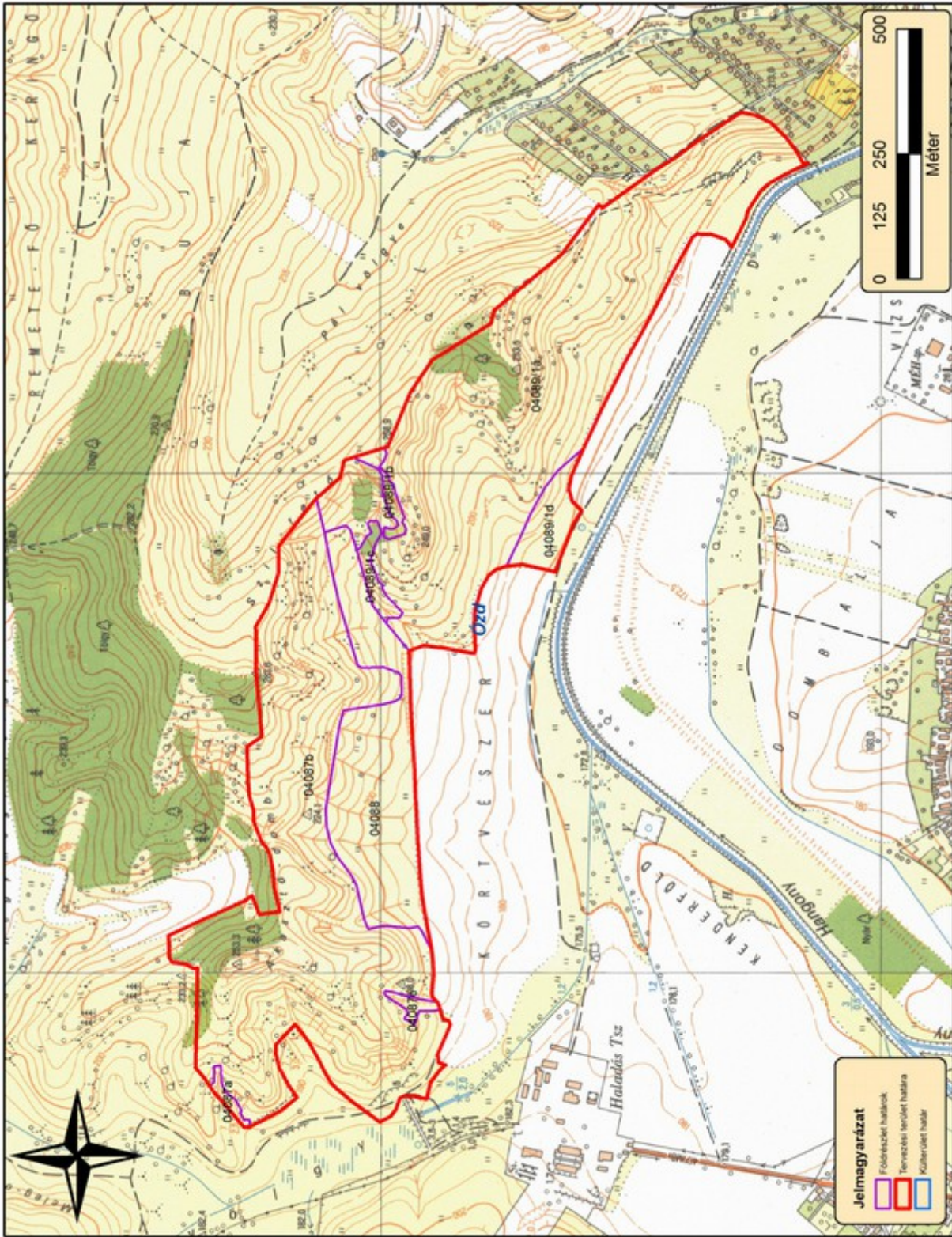
A 3.4.2 pontnál listázott területhasználóktól, kezelőktől és civil szervezetektől írásos tervvéleményt nem kaptunk.

4. Térképek

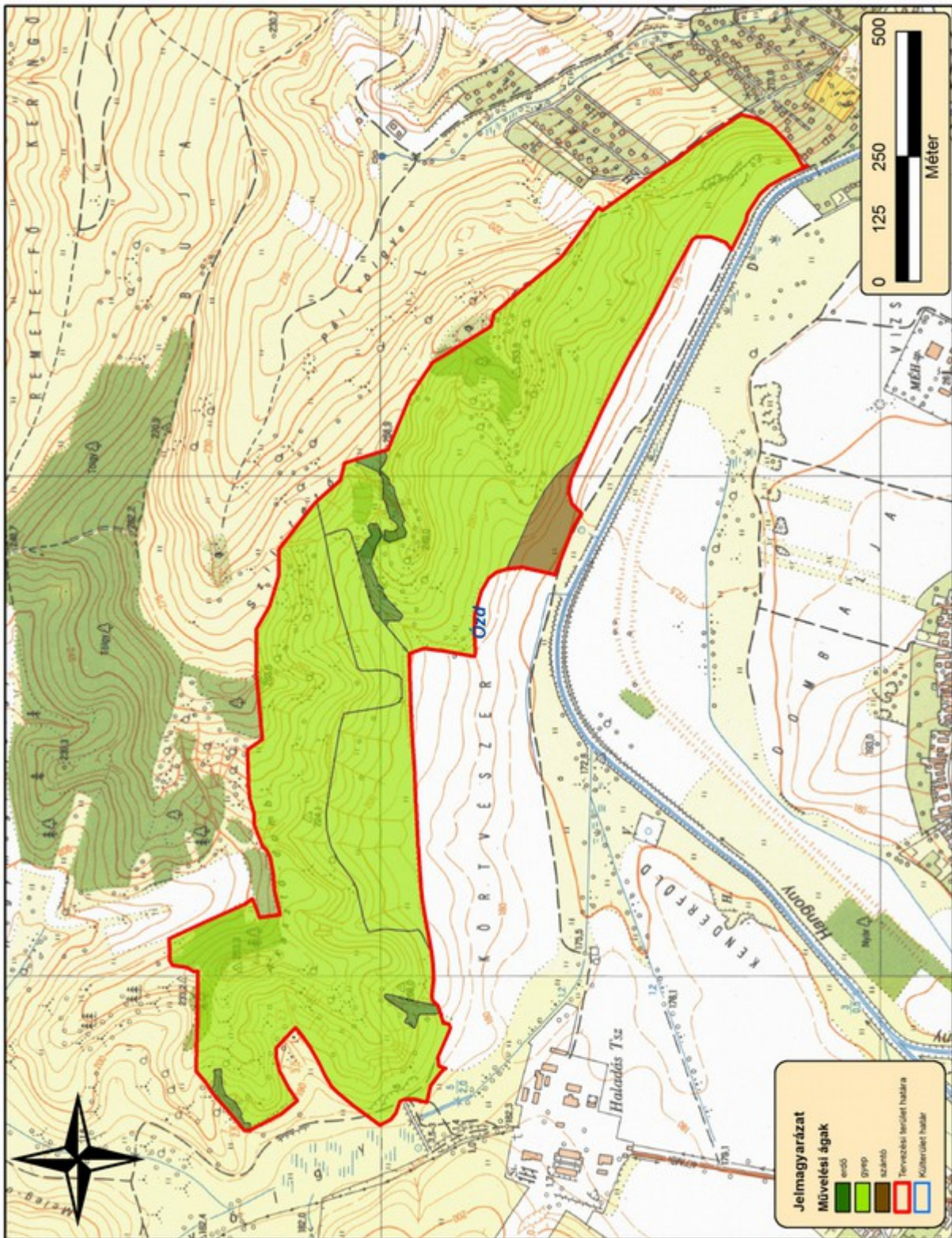
- 1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
- 2. ábra: A tervezési terület ingatlanyilvántási térképe
- 3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe
- 5. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe
- 6. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura. 2000 élőhelytérképe)
- 7. ábra: ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (leánykőkörcsin)
- 8. ábra: ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe II. (piros kígyószisz)

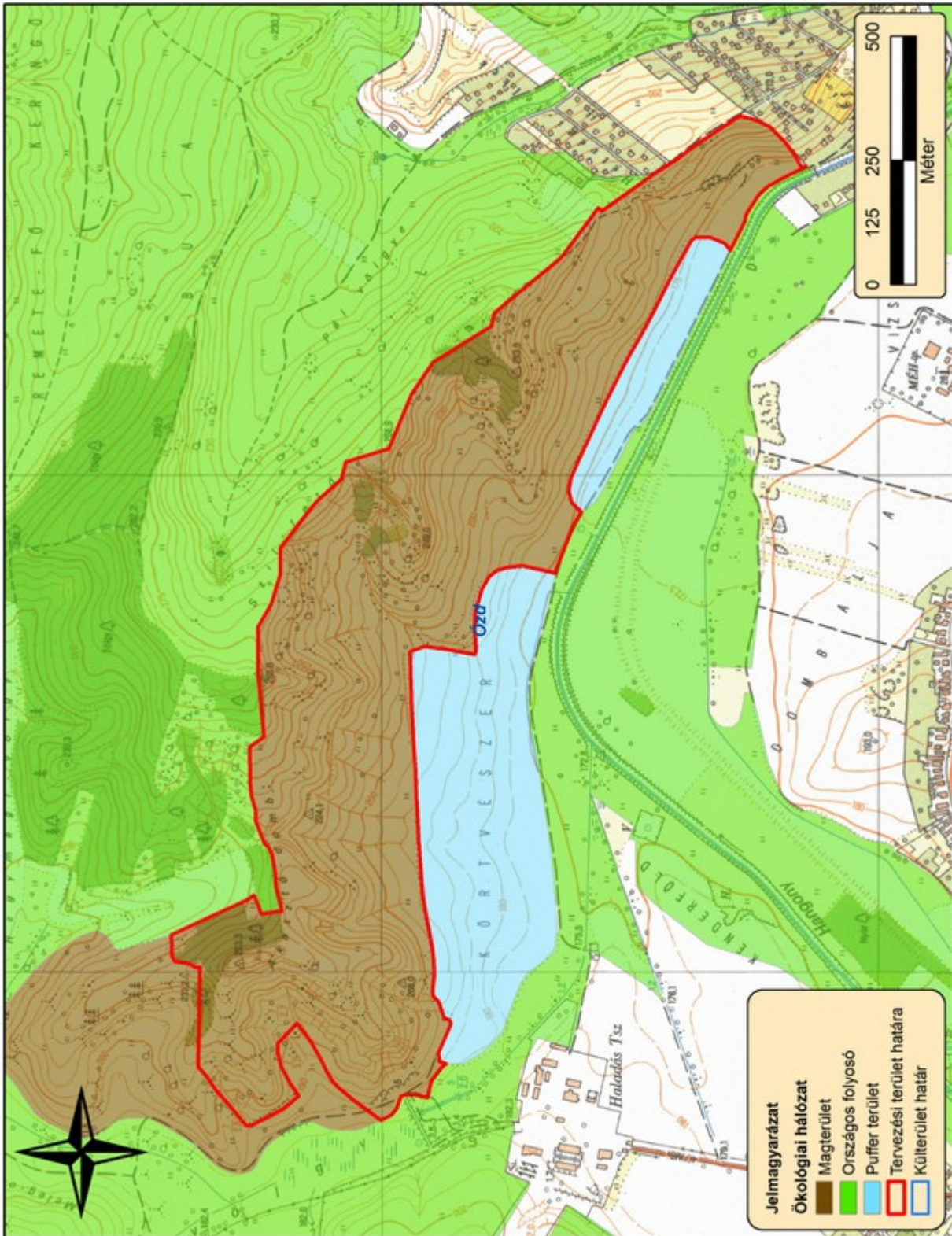
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (2014)

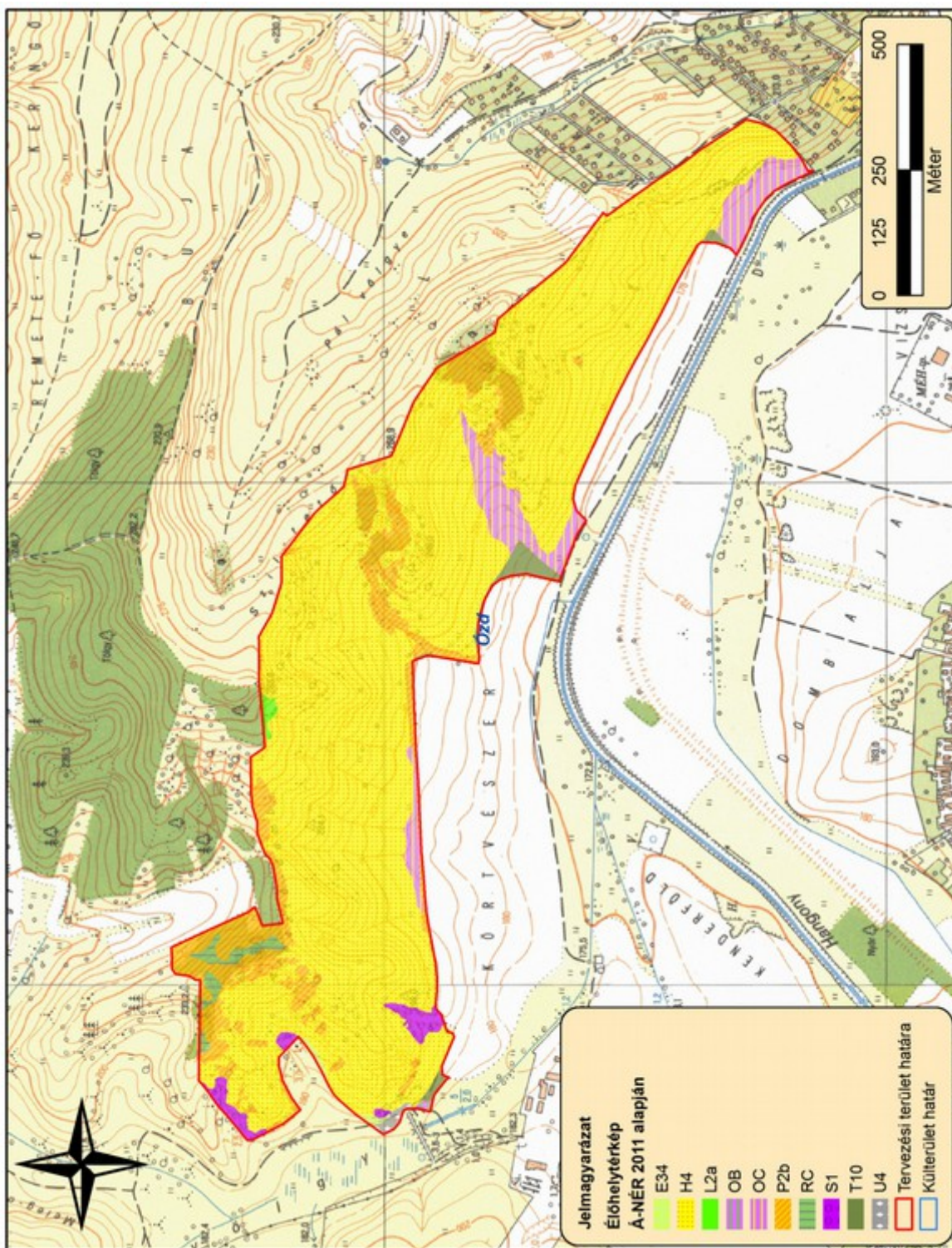
2. ábra: A tervezési terület ingatlanvilvánítási térképe (2014)

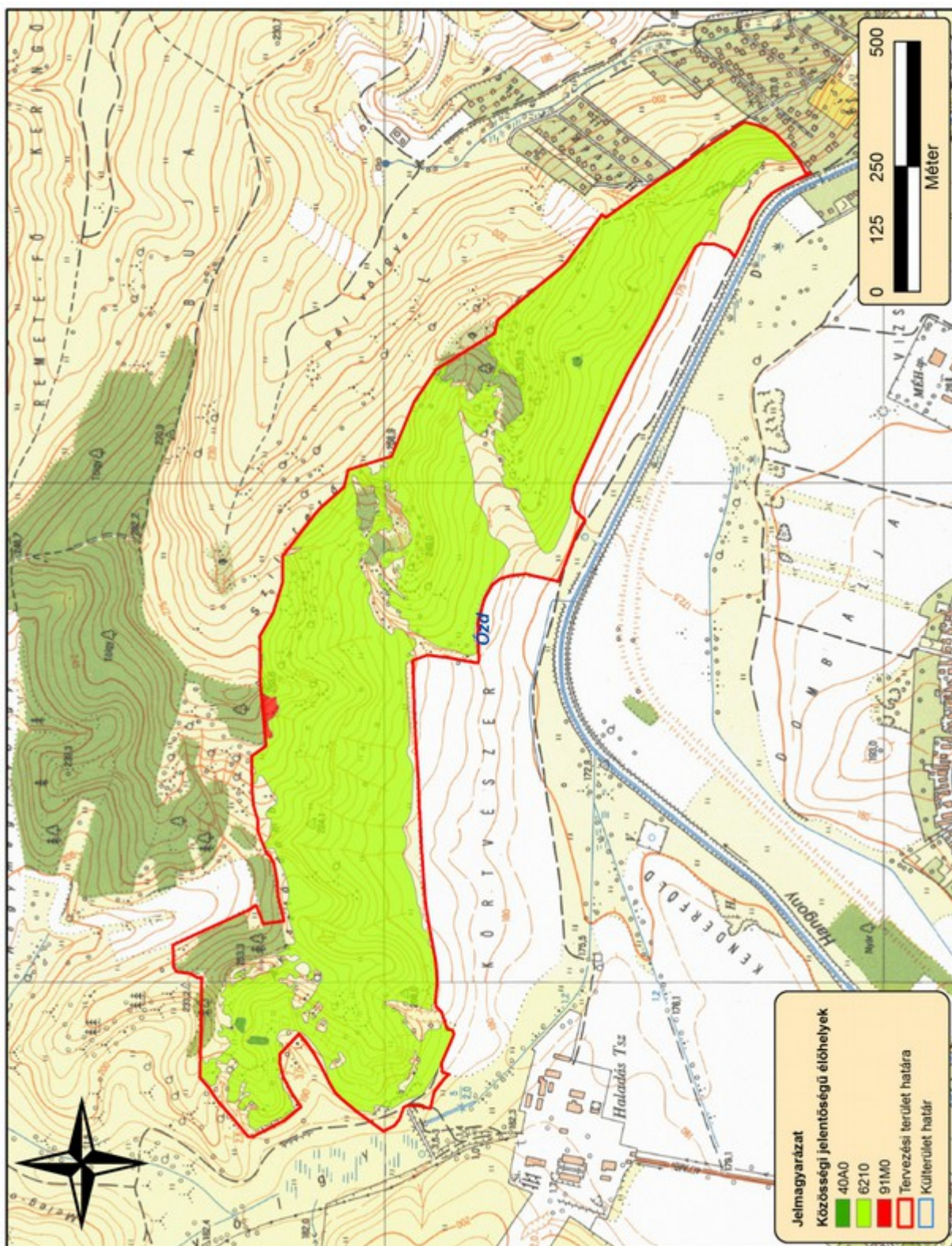
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (2014)

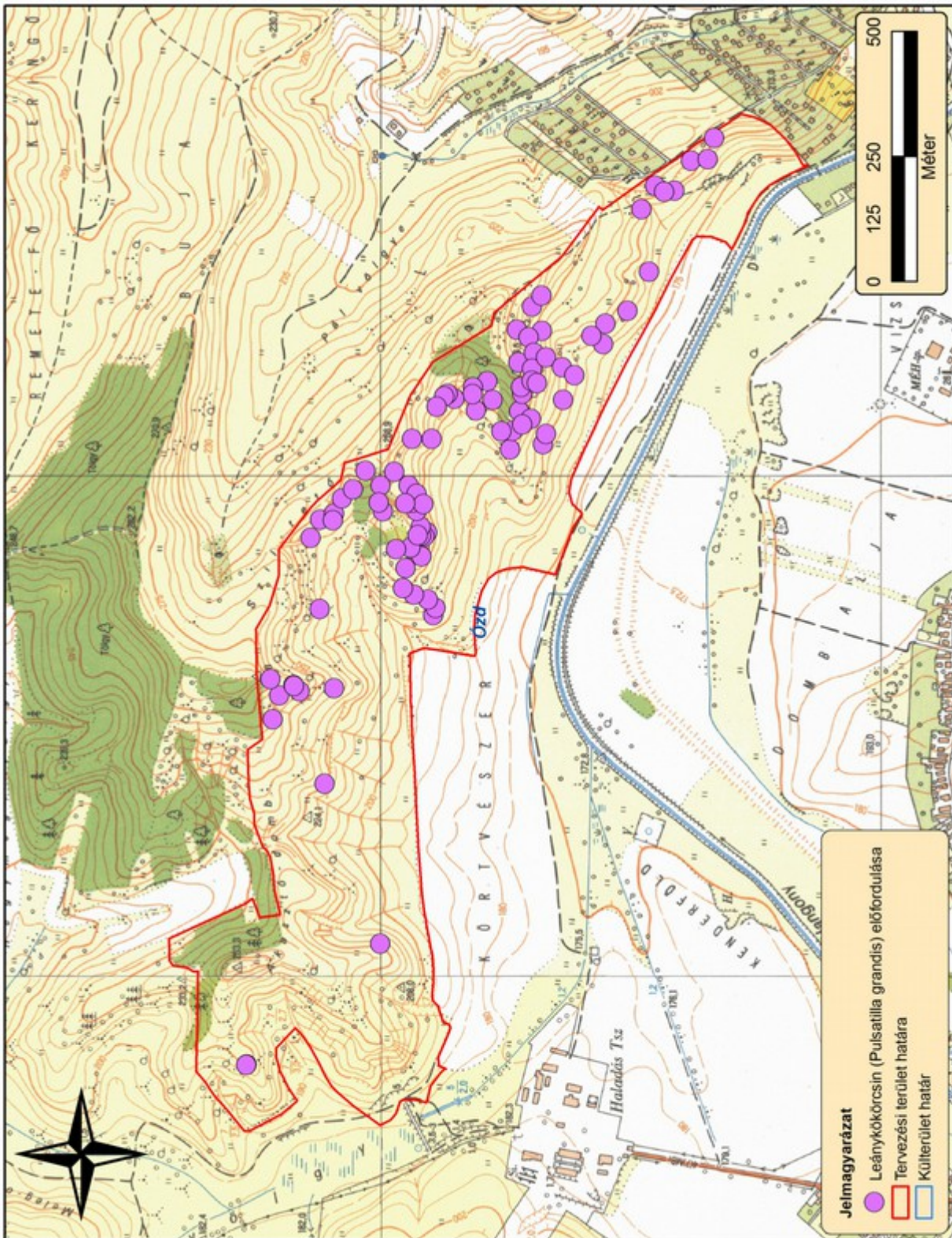
4. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (2014)

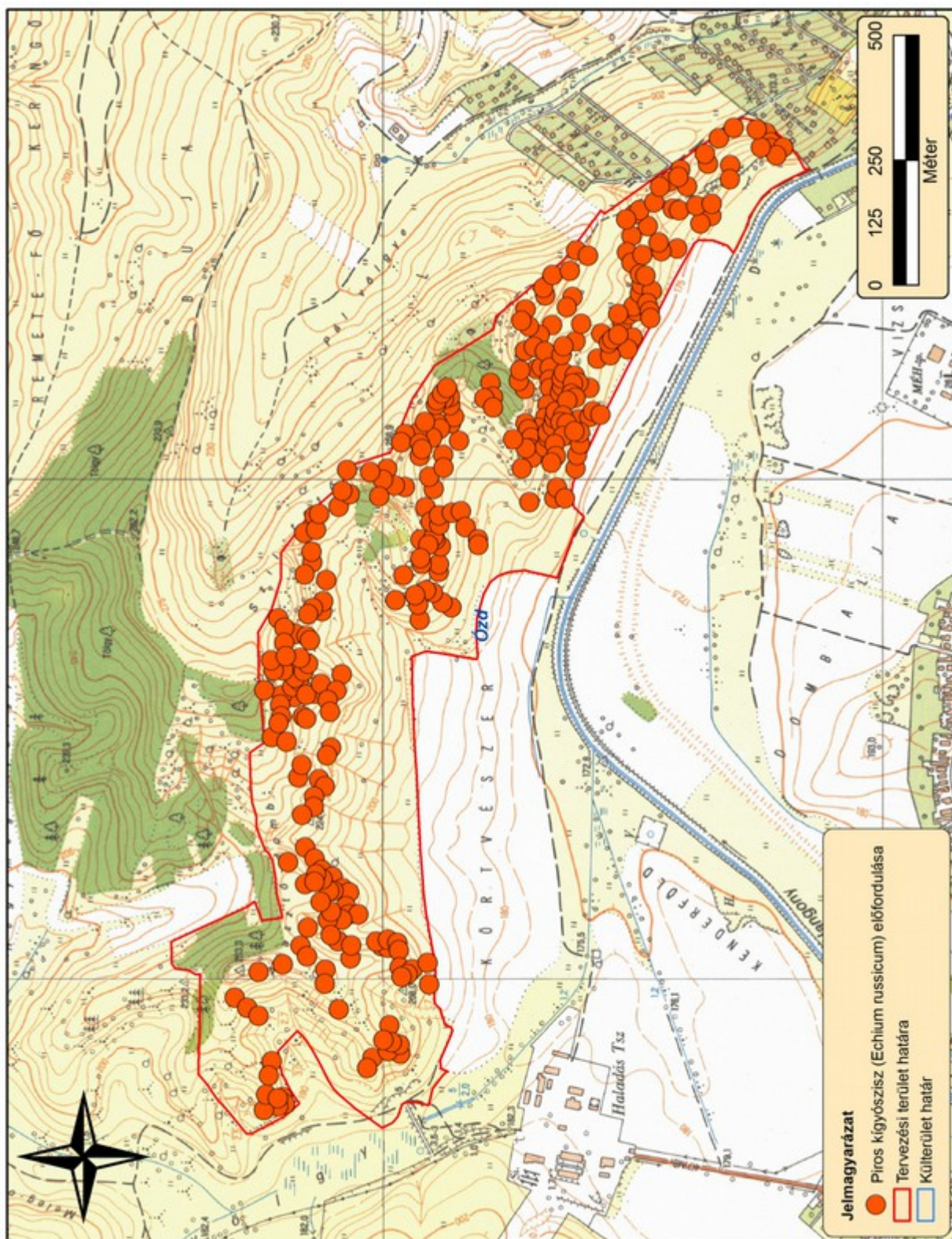
5. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe. (2014) (E,4 - Hegy-dombvidéki sovány gyepek; H4 - Fél-száraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek; L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz-fél-száraz gyepek; P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RC - Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők; S1 - Akác ültetvények; T10 - Fialtal parlag és ugar; U4 - Telephelyek, roncsterületek)

6. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe).(2014) (40A0 - Szubkontinentális peripannonn cserjések; 6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia); 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek)

7. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe I. (leánykőröcsin) (2014)

8. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe II. (piros kigyószisz) (2014)

5. Fotódokumentáció

1. kép: Sztyepprét, tömegesen virágzó tavaszi héricsekkel

2. kép: Fajgazdag félszáraz gyep a Szil-tetőn

3. kép: A területet határoló cserjesáv fenntartása természetvédelmi szempontból is indokolt

4. kép: A területet jelenleg extenzív húsmarhával hasznosítják

5. kép: A terület északi részén nem erdőtervezett, spontán cserjésedő, erdőszülő foltok is található